

Några ord från Nordicom-Informationens redaktör

1970 arrangerades den Nordiska Statsvetarkonferensen vid Göteborgs universitet. Det var en konferens som utmärktes av stor entusiasm med frågor inriktade på demokrati och empiriska metoder. Under 1960-talet hade flera av deltagarna vistats vid universitet i USA där de hade hämtat kunskap och erfarenheter från stora survey-undersökningar. Datorerna hade gjort sitt intåg och ett mer naturvetenskapligt vetenskapsideal kom att prägla forskningen. Val- och opinionsforskningen blomstrade och statsvetarna såg gyllene tider. Professorerna Stein Rokkan, Universitetet i Oslo, senare Bergen, och Jörgen Westerståhl, Göteborgs universitet, framstod som frontfigurer. Så här i efterhand kan man se hur två av världens äldsta valforskningsprogram samverkar och blir en slags motor i den moderna nordiska statsvetenskapliga forskningen. Den Nordiska Statsvetarkonferensen i Göteborg 1970 markerade en brytpunkt.

Framväxten av moderna politiska system, samspel och konfrontation mellan olika kulturer, utvecklingen av sociala organisationer och TVs genombrott gav medierna en ny roll i samhället. Kunskapen om relationen mellan mediernas yttre manifestationer, deras inre liv och deras plats i samhället och kulturen var dock bristfällig. Professorerna Rokkan och Westerståhl såg mediernas betydelse i utvecklingen av demokratiska samhällen – det var inte möjligt att bortse från medierna och journalistiken i studier av samhället och väljarnas beteende. Var och en på sitt håll rekryterade de forskare för att förstärka denna inriktning – Per Torsvik i Oslo/Bergen och Stig Hadenius i Göteborg. Båda positionerade sig på konferensen 1970 med sin medieinriktning. Men här fanns också de riktigt unga forskarna eller kanske var de fortfarande studenter!

Det var massdatastudiernas tidevarv – det mesta var nytt – behovet av unga begåvade studenter var stort med tanke på bearbetningsfasen av stora insamlade material. De unga fick en plats genom att behärska tekniker, metoder och ämnesinriktningar som var okända för flertalet i den äldre forskargenerationen. Det var assistenternas tidevarv – de var outhärliga. Man kunde se ett intensivt samarbete mellan de olika nivåerna och de olika generationerna. Tiden var kort mellan att vara student och forskare med fast anställning. Den har kanske aldrig varit så kort som då. Stig Hadenius och Per Torsvik såg begåvningarna och de var snabba i sina rekryteringar. Redan på statsvetarkonferensen 1970 lyftes de fram i ljuset: Göteborgaren Lennart Weibull och Bergensaren Helge Østbye.

Vid den Nordiska Statsvetarkonferensen i Göteborg 1970 möttes Rokkan, Westerståhl, Torsvik, Hadenius och de unga forskarna Østbye och Weibull. Möten som i många avseenden fick stor betydelse för framtiden. De möttes åter på Voksenåsen 1973, åtminstone några av dem, och där togs ett avgörande spadatag vad gäller medieforskningens framtid i Norden – Østbye och Weibull höll redan då ett rejält grepp om spaden. Det var den första i raden av nordiska medieforskningskonferenser och vem trodde då att vi nu 35 år senare arrangerar den 18 nordiska konferensen i ordningen.

Denna historia visar hur parallellt samhällsforskningen skrevs framåt i Norge och Sverige. Idag minns vi Rokkan och Westerståhl, Torsvik och Hadenius – ibland med

saknad efter den tid som flytt. Men mitt i medie- och kommunikationsforskningen står fortfarande Østbye och Weibull – idag mogna män som har deltagit och skrivit fram en utveckling av ett ämne som är få förunnat. Det är mot den bakgrunden Nordicom tillsammans med Lennart Weibulls och Helge Østbyes heminstitutioner i Göteborg respektive Bergen tillägnar dessa två forskare föreliggande skrift.

Helge Østbye och Lennart Weibull har båda varit centrala bidragsgivare vad gäller utvecklingen av fältet medie- och kommunikationsvetenskap i sina respektive länder. De har båda gjort stora insatser för att bygga institutioner som kan bedriva forskning och undervisning inom ämnet. De har också båda tagit ett stort ansvar för att rekrytera studenter och medarbetare som kan fylla dessa institutioner. Det institutionsbyggande ansvaret har även visat sig i viljan att bidra med grundläggande läroböcker.

I sin forskning har båda varit inriktade på mediepolitik, mediestruktur och mediehistoria, och båda har visat ett uttalat intresse för journalistik och journalistikforskning. Resultatet är ett omfattande forskningsarbete inom fältet. Det finns en uppenbar parallellitet mellan Helge Østbye och Lennart Weibull, precis som det finns en parallellitet mellan dom själva och nordisk medieforskning.

Denna bok är ingen festskrift eller vänbok i traditionell bemärkelse. Här finns inga minnen och ingen nostalgi. Tanken bakom boken har varit att lyfta fram god samhällsforskning som rör medierna och deras relation till samhället. En bok som beaktar den samhällsvetenskapliga medie- och kommunikationsforskningen – både dess bredd och djup. Att i någon mån försöka följa upp frågeställningar som var grundläggande i början av 1970-talet och som i sina fundament fortfarande är lika aktuella.

Skriften har fått namnet *Media Structures and Practices. As Time Goes By... Studies and Reflections from a Scandinavian Horizon*. Här beaktas såväl frågor som rör mediernas betydelse för hur makt och inflytande fördelas i samhället som frågor om ökade informationsklyftor och publikens medieanvändning. Detta är särskilt viktigt i en tid då medierna är en av vår tids mäktigaste samhällskrafter. Men här återfinns också reflektioner om forskningsfältets utveckling och framtid.

Det är min förhoppning att boken med sina olika artiklar väl illustrerar aktuell skandinavisk samhällsforskning om medier för en publik utanför de nordiska länderna. Publiceringen av artiklarna utgör ett jubileumsnummer av *Nordicom Review*. Men för att även den nordiska läsekretsen skall få tillgång till artiklarna sker publicering i detta nummer av *Nordicom Information*.

Göteborg i maj 2007

Ulla Carlsson